



# ISSAI 20 – Principes van transparantie en rekenschap

Vertaling



## INHOUD

<b>Inleiding</b>	<b>4</b>
Doelstellingen	4
De concepten rekenschap en transparantie	4
<b>Principes</b>	<b>5</b>
1. Rekenkamers moeten hun taken uitvoeren binnen een wettelijk kader dat rekenschap en transparantie verzekert.	5
2. Rekenkamers moeten hun mandaat, taken, missie en strategie openbaar maken.	5
3. Rekenkamers moeten objectieve en transparante auditstandaarden, -procedures en -methoden aannemen.	5
4. Rekenkamers moeten hoge integriteits- en ethische standaarden toepassen op personeel van alle niveaus.	6
5. Rekenkamers moeten ervoor zorgen dat deze rekenschaps- en transparantieprincipes niet geschonden worden als ze opdrachten delegeren.	6
6. Rekenkamers moeten hun activiteiten op een zuinige, efficiënte, doeltreffende manier beheren en in overeenstemming met de wet en regelgeving, en rapporteren daarover in het openbaar.	7
7. Rekenkamers moeten openbaar rapporteren over hun auditbevindingen en algemene conclusies bij overheidsactiviteiten.	7
8. Rekenkamers moeten tijdig en uitgebreid over hun activiteiten en auditbevindingen communiceren via de media, websites en op andere manieren.	8
9. Rekenkamers moeten gebruik maken van extern onafhankelijk advies om de kwaliteit en geloofwaardigheid van hun werk te verhogen.	8

ISSAI 20

De Internationale Standaarden voor Rekenkamers, ISSAI, worden uitgevaardigd door de Internationale Organisatie voor Rekenkamers, INTOSAI. Voor meer informatie, bezoek [www.issai.org](http://www.issai.org)

INTOSAI



## *Principes van transparantie en re- kenschap*

## **Inleiding**

### **Doelstellingen**

Het doel van dit document is om de principes van transparantie en rekenschapsplicht te bevorderen voor rekenkamers, zodat zij beter in staat zijn om het goede voorbeeld te geven door hun eigen bestuur en praktijken. Rekenkamers maken deel uit van een groter (grond)wettelijk systeem in hun eigen landen en moeten rekenschap geven aan verschillende partijen, o.a. parlementen en de bevolking. Rekenkamers zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van hun volledige takenpakket. Daarbij moeten ze de juiste methodiek en normen hanteren, zodat ze in staat zijn de rekenschapsplicht en transparantie bij overheidsactiviteiten te vergroten en hun wettelijk mandaat en plichten uit te voeren op een volledige en neutrale manier.

Alle rekenkamers wacht de uitdagende opdracht om begrip van hun opdrachten en rol in de samenleving te bevorderen bij de bevolking en de administratie. Overeenkomstig hun mandaten en de toepasselijke wettelijke, moeten rekenkamers vrije toegang bieden tot alle relevante informatie omtrent hun rol en takenpakket. Hun procedures, activiteiten en resultaten moeten transparant zijn. Ze moeten verder ook open communiceren met de media en andere geïnteresseerden en zichtbaar aanwezig zijn op het openbare speelveld.

Dit document maakt integraal deel uit van de andere Internationale Normen voor Rekenkamers (ISSAI's) en de principes erin dienen gebruikt te worden in overeenkomst met die normen.

Rekenkamers werken volgens verschillende mandaten en modellen. Deze principes kunnen niet altijd universeel van toepassing zijn op alle rekenkamers, maar zijn eerder bedoeld als leidraad naar het gemeenschappelijke doel van de transparantie en rekenschapsplicht.

### **De concepten rekenschap en transparantie**

De rechtsstaat en de democratie zijn absolute voorwaarden voor onafhankelijke en rekenschapsplichtige overheidsaudit en ze vormen dan ook de funderingen van de Lima-Verklaring. De onafhankelijkheid, rekenschapsplicht en transparantie van rekenkamers zijn onontbeerlijk in een democratische rechtsstaat als ze het goede voorbeeld willen geven en hun geloofwaardigheid willen vergroten.

Rekenschapsplicht en transparantie zijn twee belangrijke onderdelen van goed bestuur. Transparantie is een sterke kracht die, bij consequent gebruik, corruptie kan helpen bestrijden, het bestuur kan helpen verbeteren en kan helpen om beter rekenschap te geven.

De concepten rekenschap en transparantie zijn niet makkelijk te onderscheiden: ze houden beiden veel gemeenschappelijke activiteiten in, zoals openbare rapportering.

Het concept van de rekenschap verwijst naar het wettelijke en het rapporteringskader, de organisatorische structuur, strategie, procedures en maatregelen die helpen garanderen dat:

- rekenkamers hun wettelijke verplichtingen nakomen wat betreft hun auditmandaat en de vereiste rapportering, naargelang hun budget.

- rekenkamers instaan voor beoordeling en opvolging van hun eigen prestaties en de impact van hun audits.
- rekenkamers rapporteren over de rechtmatigheid en efficiëntie van het gebruik van overheidsmiddelen, inclusief hun eigen maatregelen en activiteiten en het gebruik van de middelen van rekenkamers.
- het hoofd van de rekenkamers, leden van collegiale rekenkamers en het personeel van rekenkamers rekenschap kan worden gevraagd voor hun maatregelen.

Het concept transparantie verwijst naar de tijdige, betrouwbare, duidelijke en relevante rapportering van rekenkamers over hun status, mandaat, strategie, activiteiten, financieel management, verrichtingen, efficiëntie en doeltreffendheid. Bovendien zit erin vervat dat rekenkamers verplicht zijn om openbaar te rapporteren over auditbevindingen en – conclusies en dat de bevolking toegang moet hebben tot informatie over de rekenkamers.

## Principes

### 1. Rekenkamers moeten hun taken uitvoeren binnen een wettelijk kader dat rekenschap en transparantie verzekert.

- Rekenkamers moeten beschikken over richtinggevende wetgeving en regelgeving die hun verantwoordings- en rekenschapsplicht vastlegt.
- Dergelijke wetgeving en regelgeving beslaat doorgaans (1) de auditbevoegdheid, het auditdomein en de taken van de rekenkamer, (2) voorwaarden rond de benoeming en het ontslag van het hoofd van de rekenkamer en leden van collegiale rekenkamers, (3) de functionele en financiële managementvoorwaarden van de rekenkamer, (4) de tijdige publicatie van auditrapporten, (5) het toezicht op de activiteiten van de rekenkamer, en (6) het evenwicht tussen openbare toegang tot informatie en de vertrouwelijkheid van auditbewijsmateriaal en andere informatie over de rekenkamers.

### 2. Rekenkamers moeten hun mandaat, taken, missie en strategie openbaar maken.

Rekenkamers maken hun mandaat, missies, organisatie, strategie en verhouding tot diverse belanghebbers, inclusief de wetgevende en uitvoerende macht, beschikbaar voor de burgers.

- De voorwaarden voor de benoeming, herbenoeming, pensionering en ontslag van het hoofd van de rekenkamer en de leden van collegiale rekenkamers moeten openbaar worden gemaakt.
- Rekenkamers worden aangemoedigd om basisinformatie over hun mandaat, taken, missie, strategie en activiteiten openbaar te publiceren in zowel hun nationale taal/talen als in een van de officiële talen van INTOSAI.

### 3. Rekenkamers moeten objectieve en transparante auditstandaarden, -procedures en -methoden aannemen.

- Rekenkamers moeten standaarden en methodes aannemen die overeenstemmen met de fundamentele auditprincipes van INTOSAI, uitgewerkt in de Internationale Standaarden voor Rekenkamers (ISSAI).

- Rekenkamers moeten bekendmaken welke standaarden en methodes dat zijn en hoe ze die hanteren.
- Rekenkamers moeten de scope van de auditactiviteiten, die zij uitvoeren binnen hun mandaat en op basis van hun risicoanalyses en planningsprocedures, bekendmaken.
- Rekenkamers moeten communiceren met de geauditeerde instantie over de normen waarop zij hun oordelen zullen baseren.
- Rekenkamers moeten de geauditeerde instantie op de hoogte houden van de onderzoeksvragen, methoden en bevindingen van hun audits.
- De auditbevindingen van rekenkamers moeten onderhevig zijn aan tegensprekeliikhheidsprocedures en de geauditeerde instantie moet steeds het recht hebben om de aanbevelingen van rekenkamers te bespreken of erop te reageren.
- Rekenkamers moeten beschikken over doeltreffende opvolgingsprocedures en rapporteren over hun aanbevelingen om te garanderen dat de geauditeerde instanties op gepaste wijze omgaan met hun opmerkingen en aanbevelingen, alsook die van het parlement (ISSAI 10 over onafhankelijkheid – principe 7).
- De opvolgingsprocedures van rekenkamers moeten de geauditeerde instantie toelaten zelf informatie te delen over hun bijsturingen of over redenen om niet bij te sturen.
- Rekenkamers moeten een gepast kwaliteitsborgingsysteem toepassen voor hun auditactiviteiten en rapportering en moeten dat systeem regelmatig onafhankelijk laten evalueren.

#### **4. Rekenkamers moeten hoge integriteits- en ethische standaarden toepassen op personeel van alle niveaus.**

- Rekenkamers moeten ethische regels of codes, beleidslijnen en praktijken hanteren die overeenkomen met ISSAI 30, Ethische Code. Die ethiek wordt uitvoerig besproken in de Internationale Standaarden voor Rekenkamers (ISSAI).
- Rekenkamers moeten interne belangenconflicten en corruptie voorkomen en hun activiteiten moeten legaal en transparant zijn.
- Rekenkamers moeten ethisch goed gedrag promoten doorheen de hele organisatie.
- De ethische vereisten en verplichtingen voor auditeurs, magistraten (in een Napoleonisch model), ambtenaren en anderen moeten worden gepubliceerd.

#### **5. Rekenkamers moeten ervoor zorgen dat deze rekenschaps- en transparantieprincipes niet geschonden worden als ze opdrachten delegeren.**

- Rekenkamers moeten ervoor zorgen dat uitbestedingscontracten deze rekenschaps- en transparantieprincipes niet schenden.
- Uitbesteding van expertise en auditactiviteiten aan externe instanties, hetzij in de openbare, hetzij in de private sector, valt onder de verantwoordelijkheid van de rekenkamer en is onderhevig aan ethische beleidslijnen (i.h.b. belangenconflicten) en beleidslijnen die garant staan voor integriteit en onafhankelijkheid.

**6. Rekenkamers moeten hun activiteiten op een zuinige, efficiënte, doeltreffende manier beheren en in overeenstemming met de wet en regelgeving, en rapporteren daarover in het openbaar.**

- Rekenkamers moeten goede managementpraktijken hanteren, inclusief gepaste interne beheersing van hun financieel management en activiteiten. Dat kan interne audits en andere maatregelen inhouden, zoals beschreven in INTOSAI GOV 9100.
- De jaarrekeningen van rekenkamers moeten worden gepubliceerd en onderhevig zijn aan externe onafhankelijke audit of evaluaties door het parlement.
- Rekenkamers moeten beoordelingen maken en rapporteren over hun activiteiten en performantie op alle vlakken, zoals financiële audits, rechtmatigheidsaudits, gerechtelijke activiteiten (voor rekenkamers van het Napoleontisch model), performantieaudits, programma-evaluatie en conclusies over overheidsactiviteiten.
- Rekenkamers moeten de nodige vaardigheden en competenties onderhouden en ontwikkelen om hun missie te volbrengen en hun taken te vervullen.
- Rekenkamers moeten hun toegewezen budget publiceren en rapporteren over de herkomst van hun financiële middelen (toewijzing door het parlement, algemene begroting, Ministerie van Financiën, agentschappen, vergoedingen en over de manier waarop ze gebruikt worden).
- Rekenkamers moeten controles uitvoeren naar en rapporteren over de efficiëntie en doeltreffendheid waarmee zij hun financiële middelen gebruiken.
- Rekenkamers kunnen ook gebruik maken van auditcomités, bestaande uit een meerderheid van onafhankelijke leden, om hun financieel management en hun rapporteringsprocedures te beoordelen en verbeteren.
- Rekenkamers kunnen gebruik maken van performantie-indicatoren om de waarde van hun auditwerk voor het parlement, de burgers en andere belanghebbenden in te schatten.
- Rekenkamers moeten op de hoogte blijven van hun publieke zichtbaarheid, resultaten en impact via externe feedback.

**7. Rekenkamers moeten openbaar rapporteren over hun auditbevindingen en algemene conclusies bij overheidsactiviteiten.**

- Rekenkamers moeten hun auditconclusies en –aanbevelingen publiceren, tenzij ze beschouwd worden als van vertrouwelijke aard door specifieke wetgeving of regelgeving.
- Rekenkamers moeten rapporteren over de opvolgingsmaatregelen die zijn genomen naar aanleiding van hun aanbevelingen.
- Rekenkamers die als rechtbanken functioneren, moeten rapporteren over de sancties en straffen die uitvaardigd zijn tegen rekenplichtigen.
- Rekenkamers moeten ook openbaar rapporteren over de algemene resultaten van hun audits, bijvoorbeeld de uitvoering van de algemene begroting door de overheid, de financiële toestand en verrichtingen, algemene financiële vooruitgang en professionele capaciteit, als dat binnen hun wettelijk kader past.
- Rekenkamers moeten sterke banden onderhouden met de relevante parlementaire comités, zodat ze kunnen helpen om hun begrip van auditverslagen en -conclusies te vergroten en gepast te reageren.

**8. Rekenkamers moeten tijdig en uitgebreid over hun activiteiten en auditbevindingen communiceren via de media, websites en op andere manieren.**

- Rekenkamers moeten openlijk communiceren met de media of andere geïnteresseerde partijen over hun activiteiten en auditbevindingen en moeten zichtbaar zijn op het openbare speelveld.
- Rekenkamers moeten publieke en academische interesse naar hun belangrijkste conclusies aanmoedigen.
- Samenvattingen van auditverslagen en gerechtelijke uitspraken moeten beschikbaar zijn in een van de officiële talen van INTOSAI, alsook in de nationale taal/talen.
- Rekenkamers moeten hun audits tijdig starten en uitvoeren, en moeten er tijdig over rapporteren. Het komt de transparantie en rekenschap ten goede als het auditwerk en de betrokken informatie niet achterhaald zijn.
- Rapporten van rekenkamers moeten beschikbaar en begrijpelijk zijn voor het brede publiek aan de hand van verscheidene hulpmiddelen (bijvoorbeeld samenvattingen, grafische voorstellingen, videopresentaties, persberichten).

**9. Rekenkamers moeten gebruik maken van extern onafhankelijk advies om de kwaliteit en geloofwaardigheid van hun werk te verhogen.**

- Rekenkamers moeten de Internationale Standaarden voor Rekenkamers (ISSAI) naleven en voortdurend bijleren via externe begeleiding of expertise streven.
- Rekenkamers kunnen een beroep doen op een externe onafhankelijke evaluatie van hun activiteiten en hun toepassing van de standaarden. Daartoe kunnen ze gebruik maken van peerreview.
- Rekenkamers kunnen gebruik maken van externe experts om onafhankelijk deskundig advies te verkrijgen, inclusief advies over technische materie betreffende audits.
- Rekenkamers moeten openbaar rapporteren over de resultaten van peerreviews en onafhankelijke externe evaluaties.
- Rekenkamers kunnen voordeel halen uit gezamenlijke of parallelle audits.
- Rekenkamers kunnen bijdragen aan de verbetering van de professionele capaciteit van het financieel management door de kwaliteit van hun werk te verhogen.